

**No avantūras līdz
atbalstam biznesa sākšanai**

Patlaban sasniegts starpfinišs mikrouzņēmumu nodokļa režīma haotiskajā skrējienā uz tā jau paredzamo galu.

8. lpp.

No avantūras līdz atk

Patlaban sasniegts starpfinišs mikrouzņēmumu

Dace Skreija

KAISLĪBAS ap mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) režīmu virmo jau kopš tā ieviešanas, jo tas Latvijā bija un ir jaunums un nepieredzēts precedents. Kā jau ierasts, darot lietas pirmo reizi, visi apsvērumi netika apskatīti, un atbilstošais likums kopš tā pieņemšanas prasījis neskaitāmus precizējumus un labojumus.

Kad tikko ieviesa šo likumu, *Sorainen* partnerim, zvērinātā advokātam Jānim Taukačam par tā saturu izdevās aprunāties ar tā laika Zviedrijas nodokļu administrācijas vadītāju, kurš tikai nokomentēja, ka latvieši ir drosmīgi. Ar to, šķiet, viņš diplomātiski mēģināja pateikt, ka neatbalsta šāda veida eksperimentus, un saskaņotā iespējamas manipulācijas ar MUN. «Kopumā tā arī izrādījās – tā bija avantūra, turklāt neveiksmīga,» uzskata J. Taukačs.

«2016. gada nogalē kaislības pārauga neprātīgā vētrā, kas līdzinājās sniegpuitenim Karību salās – nepārprotams haoss, kas samērā vājajai Latvijas ekonomikai noteikti nav nepieciešams. Nodokļu sistēma ir mugurkauls uzņēmējdarbības videi, līdz ar to dažādas «trūces» un izmaiņas neveicina veselīgu attīstību,» noteic *Swedbank* Finanšu institūta vadītājs Reinis Jansons.

Iepriekšējos gados likumu – gan par MUN režīmu, gan par sociālajām iemaksām – pieņemšanas gaita bija liels pārbaudījums visām iesaistītajām pusēm. Latvijas Biznesa savienības valdes priekšsēdētājs Eduards Filippovs vērtē, ka process tā augstākajā eskalācijas posmā labi parādīja plaisu starp valsts pārvaldi un cilvēkiem, šajā gadījumā – uzņēmējiem, īpaši – mazajiem uzņēmējiem. Proti, spītīga turēšanās pie budžeta ieņēmumiem, nespējot vai nevēloties sadzirdēt nodokļu maksātāju viedokļus un argumentus, sliktā un fragmentētā komunikācija līdz pat pērnā gada 20. decembrim, kad tika pieņemti galējie lēmumi, noveda pie uzņēmumu slēgšanas un darbinieku atlaišanas, jo gadījās, ka dažiem uzņēmējiem vienkārši neizturēja nervi, uzskatot, ka vēlme nodarboties ar uzņēmējdarbību draud kļūt pārāk dārga. To ierēdņi abu gada nogalē pieņemto likumu grozījumu anotācijās jau bija paredzējuši, prognozējot, ka, ieviešot alternatīvus nodokļu maksā-

▲ «ESMU par lielāku nodokļu maksāšanu, bet gribētu, lai tas notiek pārdomāti, jo ne visi MUN mal pamazām izauzt līdz tā dēvētajiem lielajiem nodokļiem. Tur bez progresivitātes neiztikt – maza uzņēmumu,» uzskata Māris Antons.

Nodokļu sistēma ir mugurkauls uzņēmējdarbības videi, izmaiņas neveicina attīstību.
Reinis Jansons

šanas režīmus, daļa MU varētu pārtraukt savu darbību vai pāriet vispārējā nodokļu maksāšanas režīmā.

«Tikpat labi likumu uzreiz varēja pilnībā atcelt, jo tas padarīts maksimāli sarežģīts, tādā, lai to izmantotu pēc iespējas mazāk. Daudziem par biznesu zudusi interese – arī MUN 2018. gada beigās prognozētā dzīves gala dēļ,» teic J. Taukačs, piebilstot, ka sākotnējā doma par likuma vienkāršību nav attaisnojusies. Katrā ziņā lielākā potenciālā problēma bija ar minimālajām sociālajām iemaksām, kas draudēja ar masveida uz-

ņēmumu slēgšanu un darbinieku atlaišanu, jo šī izdevumu posteņa pieaugums bija pārmērīgi liels ne tikai MUN maksātājiem, bet arī uzņēmumiem, kas nodarbina nepilna darba laika strādniekus.

Neuztver nopietni

Tajā pašā laikā daļa uzņēmēju vairs isti nepievērs uzmanību dažādiem starposmiem. Kad pagājušajā gadā *Diena* aptaujāja vairākus MU nodokļa maksātājus par to, kā viņi vērtē jaunās izmaiņas – tās pašas, kuras Valsts prezidents Raimonds Vējonis atdeva Saeimā caurskatīt otrreiz –, sekoja atbilde, ka īstenībā jau nevērtē un nekalkulē, jo paļausies tikai uz to, kas būs reāli pieņemti un ko Valsts prezidents būs izsludinājis. Uzņēmēji uzsvēra, ka, darbojoties privātajā biznesā, nav laika sekot ierēdņu untumiem. Tagad uzņēmēji spriež, ka jānogaida līdz aprīlim, kad būs jāmaksā tā dēvētais mikronodoklis par gada pirmo ceturksni, un tad jau redzēs, kas būs atkal mainījies, jo Ministru prezidents Māris Kučinskis jau paziņojis, ka šis nav galīgās likuma

izmaiņas.

«Gads tikko sācies, un gribētos precizēt, kad būs galīgās izmaiņas. Vai aprīlī? Jau bija viens gads, kad bija identiska situācija. Gada sākumā gribēju maksāt nodokli par pirmo ceturksni, bet grāmatvede mani brīdināja, lai nesteidzos, jo Saeimā komisijas par to vēl lemjot. Tā bija pirmā reize, kad bija liela nenoteiktība. Pērn atkal nemšanās, es vairs tai nepievēru uzmanību, vienkārši daru savu darbu, eju uz priekšu. Ja, pienākot 1. aprīlim, grāmatvede teiks, lai nesteidzos ar nodokļa maksājumu, nebūšu izbrīnīts. Tā pie mums notiek,» secina trikotāžas izstrādājumu zīmola *Krista Elsta Knitwear* līdzdibinātājs Edgars Galzons. Lai arī daudzi uzņēmēji negrib iekrist «čikstingā» un atzīst, ka gadījumā, ja biznesa neiet, tad paši vainīgi, nevis valsts, tomēr nevar noliegt – biežas izmaiņas nerada veselīgu atmosfēru un gribētos stabilitāti vismaz nodokļu jomā. Ir sajūta, ka ierēdņi nepārrēd laukumu, nav kopīga redzējuma, nav vizijas, uzsvēra biznesa vides pārstāvji. «Pašrei-

Atbalstam biznesa sākšanai

nodokļa režīma haotiskajā skrējienā uz tā jau paredzamo galu

«Sātāji ir nodokļu optimizētāji. Ir MUN maksātāji, kas pat grib ēmums nevar sacensties efektivitātē ar 10-100 reizes lielāku»

FOTO - AIVARS LIEPIŅŠ, DIENAS MEDĻI

zējais regulējums ir kā mazākais jaunums, tomēr tas atkal ir tikai pagaidu risinājums. Jau ar dažām sākam gaidīt jaunus priekšlikumus. Atliek vien cerēt, ka izstrādes gaitā būs vieta konsultācijām un viedokļu apmaiņai ar iesaistītajām pusēm, jo neskaidriības turpinās – tā saukto pārējas periodus – ir īsi un jaunā regulējuma aprīse – neskaidras,» rezumē E. Filippovs.

Kaistību vētrā

Sobrīd grūti prognozēt, cik liela daļa MUN režīmā strādājošo drīzumā būtu gatavi pāriet vispārējā nodokļu režīmā, jo janvārī vēl var izdarīt izvēli un rēķināt potenciāli izdevīgāko pieeju.

«MUN režīms ir izdevīgs uzņēmumiem ar četriem pieciem darbiniekiem, jo nodokļa apmērs nemainās atkarībā no darbinieku skaita, bet proporcionāli sadalās no MUN likmes, kamēr vispārējā nodokļu režīmā ar darbspēka nodokļiem tiek aplūkts katrs strādājošais,» skaidro R. Jansons.

Likmes maiņa daļai MU būs liels izmaksu pieaugums, kas uz pēlņu var atstāt atšķi-

rīgu ietekmi – atkarībā no uzņēmuma apgrozījuma, darbinieku skaita un peļņas maržām. Tomēr, vērtējot kopējā valsts budžeta kontekstā, šo izmaiņu ietekme būs neliela.

«Par pamatu ņemot publiski pausto likuma izmaiņu veiktības motivāciju, respektīvi, sociālās aizsardzības trūkumu, potenciālais sociālo iemaksu pieaugums 2017. gadā varētu sasniegt aptuveni 15 miljonus eiro. Salīdzinot ar kopējo sociālo iemaksu apjomu, kas ir ap 2,4 miljardiem eiro pērn, pieaugums būs zem viena procenta sociālajā budžetā. Līdz ar to pamatproblēma saglabājas – liela daļa sabiedrības ir un arī pēc izmaiņām būs samērā sociāli neaizsargāta,» uzskata R. Jansons.

Jāatgādina, ka 2016. gada decembrī pieņemtie grozījumi paredz, ka MUN likmes palielinātas no 9% uz 15%, savukārt, ja gada apgrozījums ir līdz septiņiem tūkstošiem eiro, tad uz 12%, bet minimālās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) par MU darbiniekiem nav jāveic. Tā vietā

Aprēķini

MUN apmērs pie apgrozījuma 4000 eiro mēnesī	Viens	Divi	Trīs	Cetri	Pieci
Darbinieku skaits	360	360	360	360	360
Agrākais 9% maksājums*					
Plānotais maksājums ar VSAOI un 5% no apgrozījuma	300	400	500	600	700
Jaunais 15% maksājums	600	600	600	600	600

*eiro

Avots: Māra Antona aprēķini

ieņēmumi no MUN tiek pārdaļīti, būtiski lielāku daļu novirzot uz VSAOI. Piemēram, ja MU strādā divi darbinieki (sobrīd vidēji ir mazāk par diviem darbiniekiem) ar algu 400 eiro pēc nodokļu nomaksas un uzņēmuma apgrozījumu 15 tūkstoši eiro, tad par katru darbinieku 2016. gadā VSAOI bija 37 eiro mēnesī, kamēr šogad būs 60 eiro un nākamgad 75 eiro mēnesī. Salīdzinot ar vispārējo nodokļu režīmu, tās tomēr vēl aizvien ir mazas iemaksas. Pie šādiem pašiem nosacījumiem vispārējā nodokļu režīmā par katru darbinieku VSAOI būtu 191 eiro.

Iespējams, izmaiņu rezultātā panāktais ieguvums nav tik liels, lai atmaksātos spēcīgas kaislības, turklāt zinot, ka MUN režīmam šogad jebkurā gadījumā tiks meklēta alternatīva un uzņēmējiem jā-rēķinās ar to, ka atkal gaidāmas izmaiņas. «Ja gudri prāti saka, ka mikrouzņēmumu ieviešana bija krīzes laika risinājums un tagad ar nodokļiem ir viena liela putra, tad laikam jau tā ir. Tomēr, ja MUN režīmu likvidē, vai ir padomāts, kas notiks tālāk? Kādi ir scenāriji? Viena daļa uzņēmēju pāries uz vispārējā nodokļa režīmu, daļa aizies pelēkā zonā, vēl daļa pāries uz valsts darbu,» variantus prognozē E. Galzons.

Maksās vairāk

Skaidrs, ka MUN maksātājiem nodokļu slogs no šā gada sākuma ir palielinājies, tomēr daudziem uzņēmējiem finansiāli pat izdevīgāks būtu bijis plānotais, nevis pieņemtais režīms. Katram uzņēmumam situācija ir atšķirīga, daži kaut kur zaudē, citi iegūst.

E. Galzons atzīst, ka viņa uzņēmumam izdevīgāks bija plānotais režīms ar piecu procentu nodokli no apgrozījuma un sociālajām iemaksām. Līdzīga situācija izveidojusies aģentūras *Ground Floor Digital* īpašniekam Mārim Antonam – uzņēmumam ar diviem trim darbiniekiem un apmēram četriem tūksto-

MUN režīms ir ne visai godīgs pret vispārējā režīma nodokļu maksātājiem un ir jābūt kaut kādai nodokļu maksājumu progresivitātei, piemēram, vairāk maksājot algās, varētu vairāk arī maksāt nodokļus. Turklāt fakts, par kuru daudz nerunā, ir, ka arī mikrouzņēmumiem jāiepērk pakalpojumi no citām personām, līdz ar to MUN maksātāji neatgūst pievienotās vērtības nodokli, ko samaksā trešajām personām, – tas nonāk pie valsts. «Esmu par lielāku nodokļu maksāšanu, bet gribētu, lai tas notiek pārdomāti, jo ne visi MUN maksātāji ir nodokļu optimizētāji. Ir MUN maksātāji, kas pat grib pamazām izauzt līdz tā dēvētajiem lielajiem nodokļiem. Tur bez progresivitātes neiztik – mazs uzņēmums nevar sacensties efektivitātē ar 10-100 reizes lielāku uzņēmumu,» uzskata M. Antons.

MUN maksātāji uzskata – labi ir tas, ka pagaidām MUN režīms nav likvidēts. «Joprojām uzskatu, ka MUN režīms ir labs un vienkāršs veids, kā cilvēkam uzsākt savu biznesu. Lai arī MUN režīma oponenti teic, ka vien neliels procentu MUN reāli radušies krīzes laikā, es esmu viens no tiem. MUN režīms bija viens no faktoriem, kas mani pamudināja pievērsties uzņēmējdarbībai. Es negrasos visu atlikušo dzīvi «nosēdēt» MUN režīmā, gribu, lai uzņēmums aug un attīstās,» atklāts ir E. Galzons. Viegli ir piesieties daudzbalstīgam MUN kritiķu korim, daudz šādiem pateikt, ko darīt tālāk. «Cerīgi raugos uz Igaunijas 0% uzņēmuma ienākuma nodokļa likmi reinvestētai peļņai kombinācijā ar augstāku neapliekamo minimālo vai samazinātām likmēm mazajām algām,» rezumē J. Taukačs. ●